

Informationsmaterial

Minimera oljeskador vid olyckor i Mälaren
med hjälp av oljespridningsmodellen
Seatrack Web

Varför informerar vi om detta?

Modeller som kan simulera hur oljeutsläpp sprider sig i en sjö, exempelvis Mälaren, är mycket viktiga för att saneringsarbetet vid ett utsläpp ska bli så effektivt som möjligt.

I Mälaren finns det nu en sådan modell uppsatt som heter Seatrack Web. Seatrack Web är utvecklat och underhålls av SMHI.

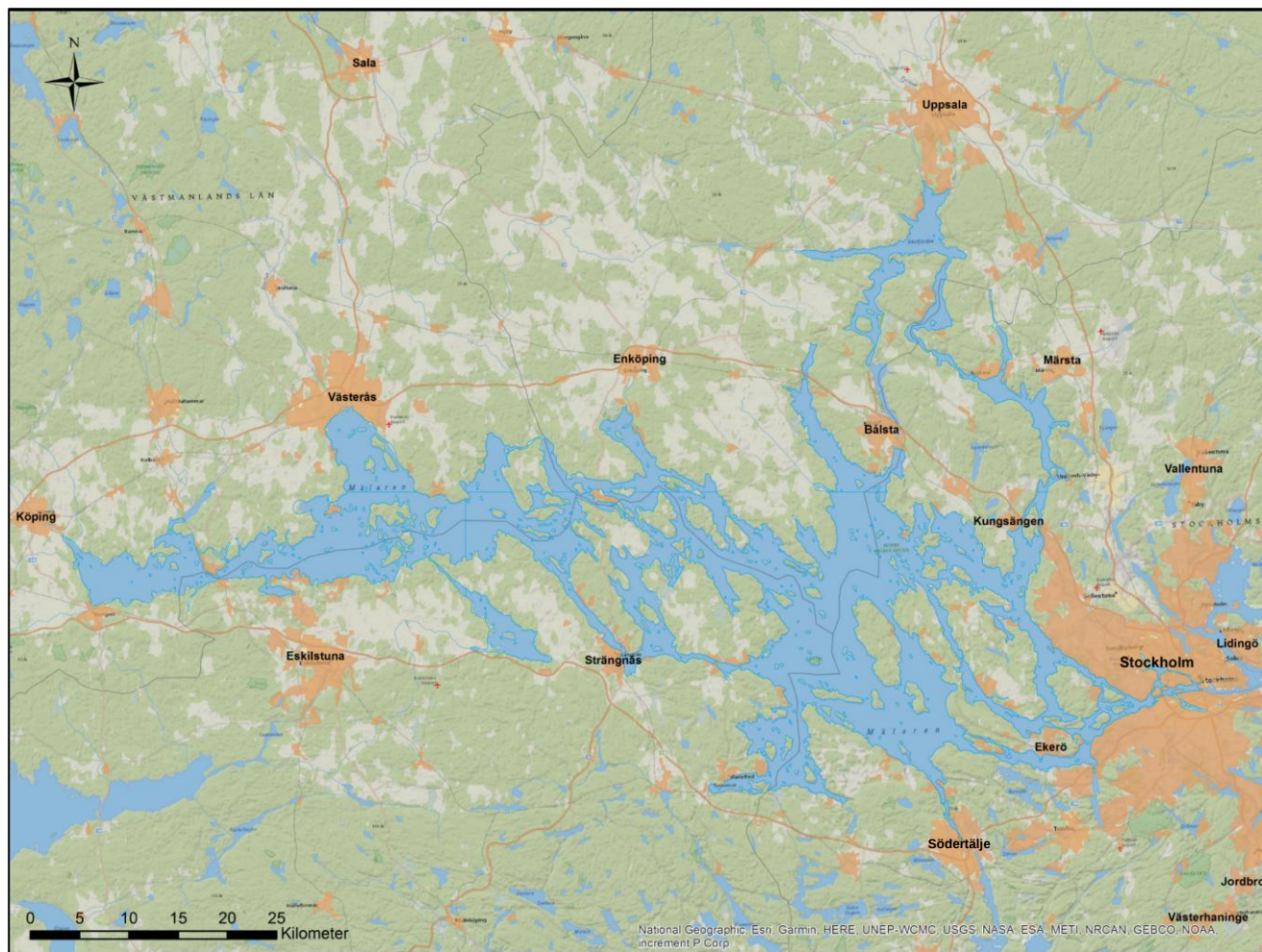
I kommande avsnitt följer mer information om Seatrack Web och varför det behövs.

Vilka är vi?

Vi som informerar om detta, är Mälarens Vattenvårdsförbund och dricksvattenproducenterna Stockholm Vatten och Avfall och Norrvatten, i samarbete med Kustbevakningen.

Mälaren – en sjö för många

Mälaren är en sjö som nyttjas av många i flera olika syften

För alla som bor och vistas runt Mälaren är Mälaren och dess närmiljö viktig för vår livskvalitet, exempelvis för rekreation, båtliv och fiske.

Mälaren behövs dessutom för flertalet **samhällsviktiga funktioner**:

- Mälaren försörjer över 2 miljoner människor med dricksvatten varje dag
- Verksamheter behöver vatten från Mälaren, exempelvis till sina kylsystem
- Mälaren är mycket viktig för sjötransporter

I och med att Mälaren nyttjas av många, finns det också **många risker** som kan påverka Mälaren, exempelvis olika typer av bränsleutsläpp.

Det är därför viktigt **att det finns beredskap** för att minimera skadan på Mälaren när väl olyckan är framme och utsläpp sker.

Mälaren försörjer över 2 miljoner människor med dricksvatten
... och är därmed Sveriges största dricksvattentäkt

Mälaren har ett rikt växt- och djurliv som vi alla måste bidra till att
skydda
... så att vi kan fortsätta njuta av Mälaren även i framtiden

Bakgrund – varför är oljeutsläpp ett problem?

Olyckor som orsakar ett oljeutsläpp kan ske när, och var, som helst i Mälaren

- **Vanliga orsaker till oljeutsläpp** är olika typer av båtolyckor (Fartyg eller fritidsbåtar), utsläpp från land eller utsläpps-olyckor från Industrier
- **Vem som helst** kan också råka orsaka ett utsläpp

Konsekvenser av utsläpp på Mälaren påverkar många:

- Ekosystemet Mälaren (djurliv, växtliv, stränder)
- Dricksvattentäkten Mälaren
- Mälaren som rekreativsvärde (båtliv, bad)
- Mälaren som försörjning (fiske)

Stora utsläpp (ex. fartygsolyckor) sker inte så ofta men kan ge mycket stora konsekvenser

Mindre utsläpp (vanligtvis från fritidsbåtar eller från land) sker många gånger per år och allvarligheten (konsekvensen) av ett sådant utsläpp beror helt på var utsläppet sker (närhet till känsliga naturområden eller till vattenverk)

Vad är oljeskadeskydd och varför behövs det?

Oljeskadeskydd innefattar den beredskap, i form av samverkan, personal, materiell och tekniska hjälpmedel, som finns för att vi ska kunna minimera skadan från oljeutsläpp på våra sjöar och kustområden.

Vem arbetar med oljeskadeskydd? I Sveriges stora sjöar och längs med kusten är det **Kustbevakningen** som primärt arbetar med oljeskadeskyddet i Sverige. Men flera andra aktörer, exempelvis Kommuner, länsstyrelser, räddningstjänst och dricksvattenproducenter, behövs också för att arbetet ska bli så bra som möjligt beroende på vilken plats som har drabbats.

- **Alla** som nyttjar Mälaren gynnas av att Mälaren som sjö, ekosystem och dricksvattentäkt hålls frisk och ren
- **Alla** gynnas av att det finns ett fungerande och effektivt oljeskadeskydd i Mälaren – så att vi kan minimera skadan av ett utsläpp när väl olyckan är framme

Var kommer modeller in i bilden?

Utöver samverkan är det också avgörande med tekniska hjälpmedel som kan beräkna (simulera/modellera) hur oljan kommer sprida sig i vattnet. Sådan information är mycket viktig för att saneringsarbetet ska bli så bra som möjligt och så att känsliga områden kan skyddas på bästa sätt.

Ny spridningsmodell för Mälaren för att simulera oljeutsläpp: Seatrack Web

Vad är Seatrack Web?

Seatrack Web är ett webbaserat verktyg som använder prognoser för exempelvis strömmar, vindar samt is och förädlar det till att beskriva hur föroreningar, främst olja, kommer att förändras och driva i vattenmassan. På så sätt kan saneringsinsatser planeras och underlättas både ute på öppet vatten och längs den strandsträcka som riskerar att drabbas.

Hur gör man en simulering?

- För att starta en simulering behöver Seatrack veta dessa saker: Position och tidpunkt och för utsläppet liksom vilken oljetyp som släppts ut.
- Simulering kan göras bakåt för att spåra källa, och framåt för att prognostisera var oljan tar vägen
- Olika oljetyper kan väljas
- Resultat från en simulering kan ses både i form av en video som visar spridning över tid i en karta, eller i form av en graf över hur oljan blandat sig i vattnet.

Vill du veta mer om detaljer kring Seatrack Web?

Mer information om Seatrack Web och hur den används i Östersjön finns att hitta på SMHI:s hemsida [här](#). Länk till Seatrack Web Mälaren finns [här](#).

Varför ska kommuner, förbund, verksamheter bidra till finansieringen av Seatrack Web?

- Alla som nyttjar Mälaren gynnas av ett fungerande och effektivt oljeskadeskydd
- Att bidra till finansieringen av Seatrack web kan ses som en försäkring: Det säkerställer att verktyg finns för att minimera skador på Mälaren som ekosystem och dricksvattentäkt när väl ett utsläpp sker
- Skyddet kommer finnas i hela Mälaren oberoende av...
 - När utsläpp sker (dygnet-runt övervakning)
 - Var utsläppet sker
 - Vilken/vilka kommuner/aktörer det påverkar
 - Vem/vad som orsakat utsläppet (ex. fritidsbåtagare, fartygsolycka, industri m.m.)

Vad kan du som Båtagare göra?

Du som båtägare är en viktig del av Mälarens skyddsnät

Som en av dem som vistas mest ute på sjön ser du saker tidigt – du är våra ögon på vattnet. Genom att snabbt rapportera om du ser oljefilm eller misstänkta utsläpp hjälper du till att skydda Mälaren, dess djurliv och vårt gemensamma dricksvatten. Din uppmärksamhet kan göra stor skillnad!

Rapportera större oljeutsläpp till SOS Alarm genom att ringa 112

Små val i vardagen gör stor skillnad för Mälaren

Till höger finns tips på saker som gör att du som båtägare kan bidra till att hålla Mälaren ren och levande

Mer information om vad man kan tänka på som Båtagare hittar du här: [Vad ska du som har båt vid Mälaren tänka på? | Stockholm Vatten och Avfall](#)

1. Undvik spill när du tankar
2. Släng skräpet i en soptunna
3. Ta farligt avfall till miljöstationen
4. Töm toan på en tömningsstation
5. Välj alkylatbensin eller miljödiesel
6. Välj ett giftfritt sätt att hålla din båtbottnen ren